

I.

Το παράλογο δεν απελευθερώνει, δεσμεύει.

—ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ*

---

* Από το έργο *Ο Μύθος του Σίσυφου – Δοκίμιο Πάνω στο Παράλογο* (μετάφραση στα ελληνικά: Βαγγέλης Χατζηδημητρίου, Αθήνα, Εκδόσεις Μπουκουμάνη, 1973). (Σ.τ.Μ.)

Κεφάλαιο 1
Νέος με Κρανίο

ΟΣΟ ΗΜΟΥΝ ΑΚΟΜΑ ΣΤΟ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ, είδα στον ύπνο μου τη μητέρα μου για πρώτη φορά ύστερα από χρόνια. Ήμουν κλεισμένος στο ξενοδοχείο μου πάνω από μία εβδομάδα, υπερβολικά φοβισμένος για να ξεμυτίσω ή να τηλεφωνήσω σε οποιονδήποτε. Η καρδιά μου έτρεμε και σφιγγόταν με τους πιο αθώους θορύβους: Το κουδούνισμα του ανελκυστήρα, το κροτάλισμα του τρόλεϊ με τα μπουκαλάκια για τον ανεφοδιασμό των μίνι-μπαρ, ως και αυτά ακόμα τα μελωδικά καμπανίσματα των ρολογιών που σήμαιναν την ώρα από τα κωδωνοστάσια της Βέστερκερκ και της Κρέιτμπερχ είχαν μια σκοτεινή αιχμή στην κλαγγή τους, μια υποβόσκουσα αίσθηση καταδίκης βγαλμένη από σκοτεινό παραμύθι. Περνούσα τη μέρα μου καθισμένος στα πόδια του κρεβατιού, προσπαθώντας απεγνωσμένα να βγάλω κάποιο νόημα από τα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων (πράγμα εντελώς μάταιο, αφού δεν ήξερα λέξη ολλανδικά), κι όταν τελικά τα παρατούσα, στηνόμουν μπροστά στο παράθυρο και χάζενα πέρα στο κανάλι, με το καμηλό παλτό μου ριγμένο πάνω μου, αφού, έχοντας φύγει εσπευσμένα από τη Νέα Υόρκη, δεν είχα πάρει μαζί μου ρούχα αρκετά ζεστά ούτε καν για εσωτερικό χώρο.

Έξω, πυρετός δραστηριότητας και κέφι. Ήταν Χριστούγεννα και τα φωτάκια αναβόσβηναν χαρωπά στις γέφυρες των καναλιών το βράδυ. Ροδομάγουλες *dames en heren**, με τα κασκόλ τους να κυματίζουν στον παγωμένο άνεμο, κατέβαιναν φασαριόζικα τα λιθόστρωτα σέρνοντας πίσω τους χριστουγεννιάτικα δέντρα δεμένα στις σχάρες των ποδηλάτων τους. Τα απογεύματα μια ερασιτεχνική μπάντα έπαιζε κάλαντα, που αιωρούνταν μεταλλικά και εύθραυστα στη χειμωνιάτικη ατμόσφαιρα.

Μέσα, ένα χάος από δίσκους της υπηρεσίας δωματίων, βουνά από τσιγάρα και χλιαρή βότκα από τα αδασμολόγητα. Στη διάρκεια εκείνων των

---

* Κυρίες και κύριοι (ολλανδικά στο πρωτότυπο). (Σ.τ.Μ.)

ανήσυχων ημερών του εθελούσιου εγκλεισμού μου ερεύνησα κάθε εκατοστό του δωματίου μου, όπως γνωρίζει το κελί του ο φυλακισμένος. Ήταν η πρώτη μου επίσκεψη στο Άμστερνταμ, κι ενώ δεν είχα δει σχεδόν τίποτα από την πόλη, το ίδιο το δωμάτιο, με τη μουντή, ψυχρή, ξέθωρη ομορφιά του, μετέδιδε μια αρκετά ακριβή αίσθηση της Βόρειας Ευρώπης, σαν μια μικρογραφία της Ολλανδίας: λευκό επίχρυσμα και προτεσταντική κοσμιότητα σε συνδυασμό με την απόλυτη χλιδή φερμένη με καράβια από την Ανατολή. Πέρασα ένα εξωφρενικά μεγάλο διάστημα παρατηρώντας ένα ζευγάρι μικρές ελαιογραφίες με επίχρυση κορνίζα που κρέμονταν πάνω από το σεκρετέρ και οι οποίες απεικόνιζαν η μια χωρικούς που έκαναν πατινάζ σε μια παγωμένη λιμνούλα δίπλα σε μια εκκλησία και η άλλη ένα ιστιοφόρο που παράδερνε σε μια τρικυμισμένη χειμωνιάτικη θάλασσα. Δεν ήταν τίποτα αξιόλογο, απλά διακοσμητικά αντίγραφα, κι όμως τα περιεργαζόμουν λες και περιείχαν τον κρυπτογραφημένο κώδικα που θα μου επέτρεπε να εισχωρήσω στα μύχια της ψυχής των παλιών Φλαμανδών δασκάλων. Έξω, το χιονόνερο κροτάλιζε στα τζάμια και ράντιζε το κανάλι· και, παρά τα πλούσια μπροκάρ και τα παχιά χαλιά, το χειμωνιάτικο φως διατηρούσε την παγερή χλομάδα του 1943, της λιτότητας και των στερήσεων, του αδύναμου τσαγιού χωρίς ζάχαρη και του ύπνου με οδυνηρά άδειο στομάχι.

Νωρίς κάθε πρωί, ενώ έξω ήταν ακόμα σκοτεινά, πριν αναλάβουν υπηρεσία οι έκτακτοι υπάλληλοι και αρχίσει να γεμίζει η ρεσεψιόν με κόσμο, κατέβανα για τις εφημερίδες. Το προσωπικό του ξενοδοχείου περπατούσε στα νύχια και μιλούσε ψιθυριστά, με το βλέμμα να με προσπερνάει σαν να μη με έβλεπε πραγματικά, εμένα, τον Αμερικανό από το δωμάτιο 27 που δεν κατέβαινε ποτέ στη διάρκεια της μέρας, ενώ εγώ προσπαθούσα να καθησυχάσω τον εαυτό μου ότι ο διευθυντής της νυχτερινής βάρδιας (σκούρο κοστούμι, στρατιωτικό κούρεμα, γυαλιά με κοκάλινο σκελετό) θα έκανε πιθανότατα ό,τι περνούσε από το χέρι του προκειμένου να αποτρέψει φασαρίες ή να αποφύγει μπλεξίματα.

Η *Herald Tribune* δεν είχε άρθρα σχετικά με τη δεινή μου κατάσταση, αλλά η ιστορία κυριαρχούσε στις ολλανδικές εφημερίδες, με τα έντονα κεφαλαία γράμματα ενός ξένου αλφάβητου να αιωρούνται προκλητικά μόλις πέρα από τα όρια της κατανόησής μου. *Onopgeloste moord. Onbekende.** Ανέβαι-

* Ανεξιχνίαστος φόνος. Αγνώστου (ολλανδικά στο πρωτότυπο). (Σ.τ.Μ.)

να πάνω και ξανάπεφτα στο κρεβάτι (με όλα μου τα ρούχα, αφού το δωμάτιο ήταν ψυγείο), απλώνοντας τις εφημερίδες πάνω στο κάλυμμα: φωτογραφίες περιπολικών, αστυνομική ταινία να αποκλείει τον τόπο του εγκλήματος – ούτε τις λεζάντες δεν κατάφερα να αποκρυπτογραφήσω, κι έτσι, παρότι δεν υπήρχε πουθενά καμία αναφορά του ονόματός μου, δεν μπορούσα να ξέρω αν δινόταν μια λεπτομερής περιγραφή μου ή αν οι Αρχές σκόπιμα απέκρυπταν πληροφορίες από το κοινό.

Το δωμάτιο. Το καλοριφέρ. *Een Amerikaan met een strafblad*.^{*} Τα ανοιχτοπράσινα νερά του καναλιού.

Επειδή ήμουν ξεπαγιασμένος και άρρωστος και τις περισσότερες ώρες δεν είχα τι να κάνω (εκτός από πιο ζεστά ρούχα, είχα αμελήσει να πάρω και κανένα βιβλίο), περνούσα τις περισσότερες ώρες της ημέρας στο κρεβάτι. Όσο για τη νύχτα, αυτή θαρρείς και πλάκωνε από το απόγευμα κιόλας. Συχνά, ανάμεσα στο τριξίμο των σκόρπιων εφημερίδων στο κρεβάτι, παρέπαια μεταξύ ύπνου και ξύπνου, με τα όνειρά μου να σκιαζονται από την ίδια διάχυτη αγωνία που διαπότιζε και τις ώρες που ήμουν ξύπνιος: αθουσες δικαστηρίων, βαλίτσες ανοιγμένες με τα ρούχα μου πεταμένα τριγύρω, ατέλειωτοι διάδρομοι σε κτίρια αεροδρομίων όπου έτρεχα φρενιασμένα να προλάβω πτήσεις στις οποίες ήξερα ότι δε θα επιβιβαζόμουν ποτέ.

Χάρη στον πυρετό μου, έβλεπα πολλά αλλόκοτα και απίστευτα ζωντανά όνειρα, στριφογυρίζοντας κάθιδρος στο κρεβάτι χωρίς να ξέρω αν ήταν μέρα ή νύχτα. Το τελευταίο και χειρότερο από εκείνα τα βράδια ονειρεύτηκα τη μητέρα μου: ένα σύντομο, μυστηριώδες όνειρο, που έμοιαζε περισσότερο με επίσκεψη από τον άλλο κόσμο. Βρισκόμουν στο εργαστήρι του Χόμπι – ή μάλλον σε κάποιο στοιχειωμένο ονειρότοπο που αποτελούσε μια αδρομερή εκδοχή του εργαστηρίου του–, όταν εμφανίστηκε ξαφνικά πίσω μου εκείνη και είδα το είδωλό της σε έναν καθρέφτη. Παρέλυσα ολόκληρος από ευτυχία στη θέα της. Ήταν εκείνη, μέχρι την παραμικρή λεπτομέρεια, τις φακίδες στο πρόσωπό της, και μου χαμογελούσε, ακόμα πιο όμορφη αλλά ούτε μία μέρα μεγαλύτερη, με τα μαύρα της μαλλιά και το γουστόζικο σουφρωμα των χειλιών της προς τα πάνω, όχι όνειρο, αλλά μια παρουσία που γέμιζε όλο το δωμάτιο: μια αυθύπαρκτη δύναμη, μια ζωντανή ετερότητα. Και, όσο κι αν το ήθελα, ήξερα ότι δεν έπρεπε να γυρίσω προς το μέρος της, ότι,

^{*} Ένας Αμερικανός με ποινικό μητρώο (ολλανδικά στο πρωτότυπο). (Σ.τ.Μ.)

αν την κοίταξα απευθείας, θα παραβίαζα τους νόμους του κόσμου της και του δικού μου. Είχε έρθει σ' εμένα με το μοναδικό τρόπο που μπορούσε, και τα μάτια μας συναντήθηκαν μέσα στον καθρέφτη για μια παρατεταμένη, παγωμένη στο χρόνο στιγμή. Αλλά τότε, τη στιγμή ακριβώς που φαινόταν έτοιμη να μιλήσει – με ένα ύφος που έμοιαζε να συνδυάζει θυμηδία, τρυφερότητα και αγανάκτηση –, καταχνιά έπεσε ανάμεσά μας και ξύπνησα.

ii.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΘΑ ΕΙΧΑΝ ΕΞΕΛΙΧΤΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ αν εκείνη είχε ζήσει. Δυστυχώς, πέθανε όταν ήμουν παιδί, και, παρότι έχω την αποκλειστική ευθύνη για όλα όσα μου συνέβησαν από τότε, η αλήθεια είναι ότι, μαζί με εκείνη, έχασα κάθε οδοδείκτη που θα μπορούσε να με κατευθύνει σε έναν πιο ευτυχισμένο τόπο, σε μια πιο γεμάτη με ανθρώπους, πιο ευχάριστη ζωή.

Ο θάνατός της διχοτόμησε τη ζωή μου: Πριν και Μετά. Και, όσο θλιβερή κι αν είναι η παραδοχή τόσο χρόνια μετά, δεν έχω γνωρίσει ακόμα κανέναν που να με κάνει να νιώσω ότι μ' αγαπάει όπως εκείνη. Όταν ήμουν μαζί της, όλα έπαιρναν ζωή. Έριχνε γύρω της ένα μαγικό θεατρικό φως, έτσι που, αν μπορούσες να κοιτάξεις μέσα από τα μάτια της, έβλεπες τα πάντα πιο λαμπερά – θυμάμαι, λίγο καιρό πριν πεθάνει, κι ενώ δειπνούσαμε αργά το βράδυ σε ένα ιταλικό εστιατόριο στο Βίλατζ, τον τρόπο που γαντζώθηκε από το μπράτσο μου μπροστά στην ξαφνική, σχεδόν οδονηρή, ομορφιά μιας τούρτας γενεθλίων με τα κεράκια αναμμένα που έφερνε από την κουζίνα μια πομπή σερβιτόρων, ένας αγνός κύκλος φωτός που τρεμόφεγγε στο σκοτεινό ταβάνι, και μετά η τούρτα να καταλαμβάνει ολόφωτη το κέντρο του τραπέζιού μιας οικογένειας, λαμπρύνοντας το πρόσωπο μιας ηλικιωμένης γυναίκας, πλατιά χαμόγελα ολόγυρα, οι σερβιτόροι να υποχωρούν διακριτικά με τα χέρια πλεγμένα πίσω, ένα συνηθισμένο δείπνο γενεθλίων σαν αυτά που μπορείς να πετύχεις σε οποιοδήποτε φτηνό εστιατόριο του κάτω Μανχάταν, και είμαι σίγουρος ότι δε θα το θυμόμουν καν, αν δεν την έχανα τόσο σύντομα μετά, όμως το σκεφτόμουν ξανά και ξανά μετά το θάνατό της, και πιθανότατα θα συνεχίσω να το κάνω για όλη την υπόλοιπη ζωή μου: να θυμάμαι εκείνον το φωτεινό κύκλο από κεράκια, ένα ταμπλό βιβάν της καθημερινής, κοινότοπης ευτυχίας που χάθηκε για μένα όταν έχασα εκείνη.

Και ήταν πανέμορφη, επίσης. Αυτό είναι σχεδόν δευτερεύον, αλλά ήταν πραγματικά όμορφη. Όταν πρωτοήρθε από το Κάνσας στη Νέα Υόρκη, δούλεψε λίγο ως μοντέλο, αν και ένιωθε υπερβολικά άβολα απέναντι στο φακό για να διακριθεί στο χώρο. Ό,τι και να ήταν αυτό που είχε, δεν αποτυπωνόταν στο φιλμ.

Κι όμως, ήταν ολωσδιόλου ο εαυτός της: ένα μοναδικό πλάσμα. Δε θυμάμαι να είδα ποτέ μου άλλο πρόσωπο που να της μοιάζει. Είχε μαύρα μαλλιά, ανοιχτόχρωμο δέρμα που γέμιζε φακίδες το καλοκαίρι, γκριζογάλανα μάτια γεμάτα φως, ενώ στο σχήμα των ζυγωματικών της υπήρχε ένα τόσο εκκεντρικό μείγμα του ινδιάνικου στοιχείου με το Κέλτικο Λυκόφως*, ώστε μερικές φορές την περνούσαν για Ισλανδή. Στην πραγματικότητα, ήταν μισή Ιρλανδέζα και μισή Ινδιάνια Τσερόκι, γεννημένη σε μια μικρή πόλη του Κάνσας κοντά στα σύνορα με την Οκλαχόμα. Και της άρεσε να με κάνει να γελάω αποκαλώντας τον εαυτό της «βλαχαδερό», κι ας ήταν εντυπωσιακή και νευρώδης και στιλάτη σαν καθαρόαιμο άλογο κούρσας. Αυτά τα εξωτικά χαρακτηριστικά, δυστυχώς, αποτυπώνονταν κάπως υπερβολικά άκαμπτα και αυστηρά στις φωτογραφίες –οι φακίδες της καλυμμένες με μείκας, τα μαλλιά της τραβηγμένα σε μια αλογοουρά στον αυχένα της σαν να ήταν κανένας ευπατρίδης από τις *Ιστορίες του Γκέντζι***–, ενώ αυτό που δεν μπορούσε να συλλάβει ο φακός ήταν η ζεστασιά της, η πρόσχαρη και απρόβλεπτη φύση της, ότι αγαπούσα περισσότερο πάνω της. Η σχεδόν άκαμπτη στάση του σώματός της στις φωτογραφίες προδίδει την καχυποψία της απέναντι στην κάμερα: Αποπνέει ένα είδος τигρίσιας επιφυλακής, σαν να ατσαλώνεται για να αντιμετωπίσει μια επίθεση. Αλλά στην κανονική της ζωή δεν ήταν καθόλου έτσι. Το βήμα της είχε μια σαγηνευτική σβελτάδα, οι κινήσεις της ήταν απρόβλεπτες και αέρινες, κουρνιασμένη πάντα στην άκρη της καρέκλας της σαν ένα κομψό υδρόβιο πουλί έτοιμο να φτερουγίσει μακριά με το παραμικρό ξάφνιασμα. Λά-

* Διεθνές κίνημα, κυρίως του δέκατου ένατου και του εικοστού αιώνα, που στόχευε στην κελτική αναβίωση αντλώντας από τις παραδόσεις της κελτικής λογοτεχνίας και τέχνης. Από τους κυριότερους εκπροσώπους αυτής της τάσης ήταν ο μεγάλος Ιρλανδός ποιητής, θεατρικός συγγραφέας και δοκιμογράφος Ουίλιαμ Μπάτλερ Γέιτς, που την εξέφρασε γλαφυρά στη συλλογή δοκιμίων του με τίτλο *Το Κέλτικο Λυκόφως* (1893). (Σ.τ.Μ.)

** Το πρώτο σημαντικό μυθιστόρημα της Άπω Ανατολής, αριστούργημα της κλασικής ιαπωνικής και της παγκόσμιας λογοτεχνίας, γράφτηκε από την κυρία της ιαπωνικής αυτοκρατορικής Αυλής Μουρασάκι Σικίμπου τον ενδέκατο αιώνα. (Σ.τ.Μ.)

τρενα το άρωμα σανταλόξυλου που φορούσε, τραχύ και απροσδόκητο, όπως και το θρόισμα του κολλαριστού πουκαμίσου της όταν έσκυβε να μου σκάσει ένα φιλί στο μέτωπο. Και το γέλιο της αρκούσε για να σε κάνει να θες να παρατήσεις οτιδήποτε έκανες εκείνη τη στιγμή και να την ακολουθήσεις. Όπου κι αν βρισκόταν, οι άντρες την ακολουθούσαν με την άκρη του ματιού τους – κοιτάζοντάς τη μερικές φορές με έναν τρόπο που με ενοχλούσε κάπως.

Εγώ ευθυνόμουν για το θάνατό της. Οι άλλοι έσπευδαν πάντα να με διαβεβαιώσουν για το αντίθετο – και ναι, *μόνο ένα μικρό παιδί, ποιος θα μπορούσε να το προβλέψει, τρομερό δυστύχημα, η κακιά η ώρα, θα μπορούσε να συμβεί στον καθένα*, όλα αυτά είναι αλήθεια, όμως εγώ δεν πιστεύω τίποτα.

Συνέβη στη Νέα Υόρκη, στις 10 Απριλίου, δεκατέσσερα χρόνια πριν. (Ως και το χέρι μου διστάζει μπροστά στην ημερομηνία. Χρειάστηκε να πιέσω τον εαυτό μου για να τη γράψω, για να αναγκάσω το στιλό να συνεχίσει να κινείται πάνω στο χαρτί. Κάποτε ήταν μια απόλυτα συνηθισμένη μέρα, τώρα όμως εξέχει από το ημερολόγιο σαν σκουριασμένο καρφί.)

Αν είχε κυλήσει σύμφωνα με το πρόγραμμα, θα είχε δώσει τη θέση της στη νύχτα χωρίς να συμβεί τίποτα αξιόλογο, θα είχε σβηστεί χωρίς να αφήσει πίσω της κανένα ίχνος, μαζί με όλες τις υπόλοιπες μέρες της χρονιάς μου ως δευτεροετούς μαθητή του γυμνασίου. Τι θα θυμόμουν σήμερα από εκείνη τη μέρα; Ελάχιστα, ή και τίποτα απολύτως. Όμως, φυσικά, η αίσθηση εκείνου του πρωινού είναι πιο σαφής από το παρόν, μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια, τη μουλιασμένη, νοτερή ατμόσφαιρα. Είχε βρέξει το προηγούμενο βράδυ, ένας φοβερός κατακλυσμός που είχε ως αποτέλεσμα να πλημμυρίσουν καταστήματα και να κλείσουν κάποιοι σταθμοί του μετρό. Εκείνη κι εγώ στεκόμασταν πάνω στο μουσκεμένο χαλάκι της εισόδου της πολυκατοικίας μας, όσο ο Γκόλντι, ο αγαπημένος της θυρωρός, που της είχε πραγματική λατρεία, καθηγόριζε οπισθοχωρώντας την 57η Οδό με το χέρι τεντωμένο, σφυρίζοντας για να σταματήσει κάποιο ταξί. Τα αμάξια περνούσαν με ταχύτητα, σηκώνοντας πίδακες βρόμικων νερών. Βαριά σύννεφα φορτωμένα βροχή κρέμονταν πάνω από τους ουρανοξύστες, μετακινούμενα με τον άνεμο και δίνοντας τη θέση τους σε μπαλώματα γαλάζιου ουρανού, ενώ κάτω στο δρόμο, αν αγνοούσες τα καυσάερια από τις εξατμίσεις, ο αέρας ήταν υγρός και απαλός στο δέρμα, θυμίζοντας άνοιξη.

«Αχ, μας το πήραν, κυρά μου», φώναξε ο Γκόλντι για να ακουστεί πάνω από το μουγκρητό των οχημάτων, παραμερίζοντας βιαστικά τη στιγμή που

ένα ταξί έπαιρνε τη στροφή τινάζοντας νερά ολόγυρα και κατέβαζε τη σημαία του.

Ήταν ο πιο μικροκαμωμένος από τους θυρωρούς: ένας ωχρός, αδύνατος και γεμάτος ζωντάνια ανθρωπάκος, ένας μιγάς Πορτορικανός, πρώην μποξέρ κατηγορίας φτερού. Αν και το πρόσωπό του ήταν πρησμένο από το ποτό (μερικές φορές αναλάμβανε τη νυχτερινή βάρδια ζέχνοντας ουίσκι), ήταν μυώδης και νευρώδης και αεικίνητος, χωρατεύοντας διαρκώς, κάνοντας διάλειμμα σε κάθε ευκαιρία για να καπνίσει ένα τσιγάρο στη γωνία, μετατοπίζοντας ολοένα το βάρος του από το ένα πόδι στο άλλο, χουχουλιάζοντας τα γαντοφορεμένα χέρια του όταν έκανε κρύο, λέγοντας αστεία στα ισπανικά και κάνοντας τους άλλους θυρωρούς να λύνονται στα γέλια.

«Βιάζεστε πολύ σήμερα;» ρώτησε τη μητέρα μου.

Το ταμπελάκι στο στήθος του έγραφε ΜΠΕΡΤ ΝΤ., αλλά όλοι τον φώναζαν με το παρατσούκλι του, Γκόλντι, το οποίο όφειλε στο χρυσό του δόντι, αλλά και στο επώνυμό του, Ντε Όρο, που θα πει «χρυσός» στα ισπανικά.

«Όχι, εντάξει, έχουμε χρόνο». Όμως φαινόταν εξαντλημένη και τα χέρια της έτρεμαν καθώς ξανάδενε στο λαιμό της το φουλάρι της, που πλατάγιζε και ανέμιζε στον αέρα.

Μάλλον το παρατήρησε και ο Γκόλντι, γιατί έριξε ένα πλάγιο βλέμμα σ' εμένα (που είχα λουφάξει κοντά στην τσιμεντένια ζαρντινέρα στην πρόσοψη του κτιρίου, κοιτάζοντας οπουδήποτε αλλού εκτός από εκείνη) με μια έκφραση συγκαλυμμένης αποδοκιμασίας.

«Δε θα πάρεις το τρένο εσύ;» με ρώτησε.

«Α, έχουμε κάποιες δουλειές μαζί σήμερα», εξήγησε –όχι ιδιαίτερα πειστικά– η μητέρα μου όταν κατάλαβε ότι δεν ήξερα τι να πω.

Συνήθως δεν πρόσεχα τι φορούσε, αλλά το ντύσιμό της εκείνο το πρωινό (άσπρη αδιάβροχη καμπαρντίνα, αραχνοϋφαντο ροζ φουλάρι, μαλακά ασπρόμαυρα μοκασίνια) χαράχτηκε τόσο ανεξίτηλα στη μνήμη μου, ώστε δυσκολεύομαι πλέον να τη θυμηθώ με άλλα ρούχα.

Ήμουν δεκατριών χρονών. Δεν αντέχω να θυμάμαι πόσο αμήχανα αισθανόμασταν μεταξύ μας εκείνο το τελευταίο πρωινό, τόσο σφιγμένοι, ώστε να το προσέξει ακόμα και ο θυρωρός. Οποιαδήποτε άλλη μέρα θα φλυαρούσαμε περί ανέμων και υδάτων, αλλά εκείνο το προί δεν είχαμε πολλά να πούμε. Είχα φάει αποβολή από το σχολείο. Της είχαν τηλεφωνήσει στο γραφείο την προηγούμενη μέρα. Είχε γυρίσει στο σπίτι αμίλητη αλλά έξαλλη από θυ-

μό. Και το φοβερό ήταν ότι δεν ήξερα καν για ποιο λόγο είχα φάει την αποβολή, αν και ήμουν κατά εβδομήντα πέντε τοις εκατό σίγουρος ότι, πηγαίνοντας από το γραφείο του στην αίθουσα των καθηγητών, ο κύριος Μπίμαν είχε κοιτάξει έξω από το παράθυρο στο πλατύσκαλο του πρώτου ορόφου την πιο ακατάλληλη στιγμή και με είχε δει να καπνίζω εντός των ορίων του σχολικού συγκροτήματος. (Η μάλλον, για να είμαστε ακριβείς, με είχε δει να χαζολογάω με τον Τομ Κέιμπλ την ώρα που *εκείνος* κάπνιζε, γεγονός που στο σχολείο μου ισοδυναμούσε με την ίδια τη διάπραξη του αδικήματος.) Η μητέρα μου σχαινόταν το κάπνισμα. Οι γονείς της –για τους οποίους λάτρευα να ακούω ιστορίες και που είχαν άδικα χαθεί πριν προλάβω να τους γνωρίσω– ήταν δυο καλόκαρδοι εκπαιδευτές αλόγων που ταξίδευαν σε όλη τη Δύση και έβγαζαν τα προς το ζην ως εκτροφείς αλόγων ράτσας Μόργκαν. Υπερδραστήριοι, λάτρευι των δυνατών κοκτέιλ και της κανάστα, δεν είχαν λείψει ούτε μία χρονιά από τους ιππικούς αγώνες Κεντάκι Ντέρμπι και είχαν σε κάθε γωνιά του σπιτιού ασημένιες ταμπακέρες γεμάτες τσιγάρα. Όσοι μια ωραία πρωία η γιαγιά μου γύρισε από τους στάβλους και διπλώθηκε στα δύο, βήχοντας και φτύνοντας αίμα. Την υπόλοιπη εφηβεία της μητέρας μου σφράγισαν οι μπουκάλες οξυγόνου στην μπροστινή βεράντα και τα μονίμως κατεβασμένα στόρια στα παράθυρα της κύριας κρεβατοκάμαρας.

Αλλά –όπως φοβόμουν, και όχι άδικα, όπως αποδείχτηκε– το τσιγάρο του Τομ ήταν μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Η αλήθεια είναι ότι είχα από καιρό μπελάδες στο σχολείο. Όλα είχαν αρχίσει, ή μάλλον είχαν πάρει μορφή χιονοστιβάδας, όταν μας παράτησε ο πατέρας μου, τη μητέρα μου κι εμένα, μερικούς μήνες πριν. Ποτέ δεν τον συμπαθούσαμε ιδιαίτερα, και ήμασταν, σε γενικές γραμμές, πιο ευτυχισμένοι οι δυο μας χωρίς εκείνον, αλλά οι άλλοι έδειχναν σοκαρισμένοι και φρικαρισμένοι με την αφηνδιαστική φυγή του (μα καλά, να μας παρατήσει έτσι, χωρίς λεφτά, χωρίς μια υποτυπώδη διατροφή για μένα, ή έστω μια διεύθυνση επικοινωνίας;), και οι καθηγητές στο σχολείο μου στο Άπερ Γουέστ Σάιτ ένιωθαν τόσο βαθιά συμπόνια για μένα, έδειχναν τόσο πρόθυμοι να μου εκφράσουν έμπρακτα την κατανόηση και τη συμπαράστασή τους, ώστε, αν και υπότροφος, μου έκαναν κάθε είδους παραχώρηση, ξεχειλώνοντας τις προθεσμίες παράδοσης των εργασιών, δίνοντάς μου δεύτερες και τρίτες ευκαιρίες, λασκάροντας όλο και περισσότερο το σκοινί, ώστε σε διάστημα λίγων μόνο μηνών να καταφέρω να βρεθώ σε ένα πολύ βαθύ λάκκο.